

ปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต
ของเยาวชน ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
(Individual and Group Factors Affecting Internet Use Behaviors of Youth
in Khon Kaen Municipality¹⁾)

ขนิษฐา จิตแสง (Khanditta Jitsaeng²⁾)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษามีจำนวน 379 ราย ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษและการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากกลุ่มเยาวชนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านพิจารณาและทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83 ผลการวิจัยปัจจัยด้านเพื่อนพบว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีบทบาทในการชักชวนให้เยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด (ร้อยละ 97.36) และพบว่าเพื่อนได้ให้คำแนะนำแก่เยาวชนในเรื่องโปรแกรมใหม่ๆมากที่สุด (ร้อยละ 19.20) การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวพบว่าครอบครัวของเยาวชนมีการวางกฎระเบียบหรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 55.15 และพบว่าสมาชิกในครอบครัวให้คำแนะนำการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแก่เยาวชนด้านประเภทเว็บไซต์ที่สืบค้นมากที่สุด (ร้อยละ 16.80) การศึกษาปัจจัยด้านสถาบัน

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง "การรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน" ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักบริหารการวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² นศ. ม. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ) อาจารย์ประจำหลักสูตรสารสนเทศศาสตร์ กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การศึกษาหรือโรงเรียนพบว่ามี การวางกฎระเบียบหรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต สำหรับเยาวชน ร้อยละ 79.68 และพบว่าสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนให้คำแนะนำการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตด้านประเภทเว็บไซต์ที่สืบค้นมากที่สุด (ร้อยละ 16.80) ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นนั้นพบว่า การชักจูงในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเพื่อน และการกำหนดกฎระเบียบด้านระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระยะเวลาการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และพบว่า การกำหนดกฎระเบียบด้านวัตถุประสงค์การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนด้านการค้นคว้าข้อมูล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคล พฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต เยาวชน

Abstract

The objectives of this research are 1) to study individual and group factors affecting youth's internet use behaviors and 2) to examine the relationship of individual and group factors to youth's internet use behaviors. 379 samples attending the equivalent of grades 7-12 at 5 large schools located in Khon Kaen municipality were selected through Purposive Sampling and Simple Random Sampling. Questionnaire was used as a research tool for gathering data. Content validity of questionnaire was examined by 3 content experts. Cronbach's alpha was also applied in a pre-test stage to measure the reliability of the research tool. The alpha coefficient for all items was 0.83. The results show that, according to the factor of friend, classmates most influentially persuade youth to use the internet (97.36%) and mainly provide youth with advice on new programs (19.20%). Regarding family factor, it is found that youth mainly discloses that their families establish the regulations for home internet access (55.15%) and also accepts that their family's members advise them about types of websites to use for information search (16.80%). With reference to educational

institution factor, it is found that most of youth's schools establish the regulations for their internet access (79.68%) and equip them with types of websites used for searching information (16.80%). In term of the relationship of individual and group factors to youth's internet use behaviors, it is found that friends' persuasion to use the internet and family's regulation on time spending on the internet are positively related to youth's time spending on the internet at the level of statistical significance of 0.05. Also, educational institution's regulation on objectives of internet use is positively related to youth's types of internet services regarding information search at the level of statistical significance of 0.05.

Keywords : Individual and Group Factors, Internet Use Behaviors, Youth

บทนำ

ในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน (Globalization) สื่ออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนทุกเพศ ทุกวัย จนกลายเป็นปัจจัยอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ICT Data and Statistics Division, International Telecommunication Union พบว่าในปัจจุบันมีจำนวนผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากกว่า 2.7 ล้านคนทั่วโลกหรือคิดเป็นร้อยละ 39 ของจำนวนประชากรโลกทั้งหมด (International Telecommunication Union, 2011) สำหรับประเทศไทยนั้น ศูนย์วิจัยนวัตกรรมอินเทอร์เน็ตได้เปิดเผยว่าประชากรไทยได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตทั้งสิ้นประมาณ 25 ล้านคน หรือร้อยละ 39 ของจำนวนประชากรในประเทศ และพบว่าประเทศไทยมีอัตราการเติบโตของประชากรอินเทอร์เน็ตในปี 2554 เฉลี่ยสูงกว่าปี 2553 ถึงร้อยละ 26.77 (ปิยะ ตัณฑวิเชียร, 2555) นอกจากนี้ งานวิจัยของ กฤชณัท แสนทวี (2553) ได้ระบุเพิ่มเติมว่า นักเรียนระดับมัธยมปลายเลือกเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 91.50 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากกว่าสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ สอดคล้องกับผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554) ที่กล่าวว่าประชากรกลุ่มอายุ 6-14 ปี ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด (ร้อยละ 65.40) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 15-24 ปี (ร้อยละ 47.30) ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่า อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อใหม่ที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนในสังคมยุคใหม่ และเป็นสื่อที่มีศักยภาพในการเข้าถึงเยาวชนได้ดีกว่าสื่อมวลชน

สื่ออินเทอร์เน็ตได้ทวีความสำคัญในสังคมทั้งในฐานะเครื่องมือการสื่อสาร เครื่องมือในการปฏิรูปสังคม และเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และการเข้าถึงสารสนเทศของบุคคลมาอย่างต่อเนื่อง การศึกษาผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเนคเทค (NECTEC) ในปี 2544 เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง 12 ปี (ปี 2544-2556) พบว่าจำนวนชั่วโมงในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์ของผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่าค่าเฉลี่ยจำนวนชั่วโมงในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์เพิ่มมากขึ้น จาก 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในปี 2544 เป็น 32 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือประมาณ 4.6 ชั่วโมงต่อวัน ในปี 2556 ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีบทบาทต่อชีวิตคนไทยมากขึ้นเรื่อยๆ ในระยะเวลา 12 ปีที่ผ่านมา (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์, 2556) โดยนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและทั่วถึง การพัฒนาเทคโนโลยี broadband เพื่ออำนวยความสะดวกในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (Digital Divide) (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) การให้บริการ Free WiFi ตามพื้นที่สาธารณะ สถานที่ราชการและแหล่งชุมชนตามนโยบาย Smart Thailand เพื่อปฏิรูปสังคมไทยสู่สังคมอิเล็กทรอนิกส์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์, 2556) และนโยบายที่มุ่งยกระดับมาตรฐานการศึกษา โดยบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICTs) มาใช้ในการเรียนการสอนทุกระดับล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้มีการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) จากเหตุผลดังกล่าว สื่ออินเทอร์เน็ตจึงมีบทบาทความสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมยุคใหม่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากปัจจัยดังกล่าวแล้ว บุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดย่อมมีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน ทั้งในด้านการชักจูงใจและการกำกับ ดูแลพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ามีการศึกษาปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนเพียงส่วนน้อย โดยพบงานวิจัยของศุภอักษร ปรีดาสุทธิจิตต์ (2545), บุพผา เมฆศรีทองคำ และ อรรษา สิงห์สงบ (2552) และกุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ, สุรพร เสียนสลาย และบุญเสริม หุตะแพทย์ (2552) ซึ่งสะท้อนผลไปในทิศทางเดียวกันว่าเพื่อน ครอบครัว รวมทั้งสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ รูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต และการสร้างสัมพันธภาพผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน

ในด้านบทบาทของครอบครัวต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมของบุคคลนั้น สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2548) ได้กล่าวว่าครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่มีผลต่อพัฒนาการของมนุษย์ด้านต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็เป็นเสมือนสื่อกลางในการทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล พฤติกรรมของบุคคล ส่วนปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนนั้นพบว่าเยาวชนใช้เวลาหนึ่งในสามของวันอยู่ที่โรงเรียน โรงเรียนจึงเป็นสังคมภายนอกที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้พบเพื่อนรุ่นเดียวกัน และเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่น ที่สำคัญโรงเรียนได้สอนสิ่งใหม่ ทั้งวิชาความรู้และประสบการณ์ชีวิต ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลในการปลูกฝังทักษะชีวิตและการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ให้กับเยาวชน ส่วนปัจจัยด้านเพื่อนนั้นนับเป็นกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของเยาวชนค่อนข้างสูง เพราะการคบเพื่อนและการต้องการการยอมรับจากเพื่อนเป็นสิ่งสำคัญที่ผลักดันให้เยาวชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและค่านิยมของตนเองเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อน (จามะรี เขียงทอง, 2549) ด้วยเหตุนี้ ปัจจัยดังกล่าวจึงมีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของบุคคล รวมทั้งพฤติกรรมการใช้สื่อตามแนวคิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นศูนย์รวมโรงเรียนกวดวิชาและสถาบันการศึกษาทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของภูมิภาค นอกจากนี้ เทศบาลนครขอนแก่นยังมีนโยบายที่จะพัฒนาจังหวัดขอนแก่นสู่การเป็นศูนย์กลางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT Hub) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เทศบาลนครขอนแก่น, 2555) เพื่อรองรับจำนวนผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาจำนวนผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากเป็นอันดับสอง รองจากภาคกลาง (รวมจำนวนผู้ใช้ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศูนย์วิจัยนวัตกรรมอินเทอร์เน็ต (ปิยะ ตัณฑวิเชียร, 2554) และขณะเดียวกันก็พบว่าจังหวัดขอนแก่นมีจำนวนผู้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตสูงที่สุดในภูมิภาค (ร้อยละ 23.90) แม้จะมีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของภูมิภาค รองจากจังหวัดนครราชสีมา (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) สถิตินี้ดังกล่าวไม่เพียงสะท้อนให้เห็นว่าจังหวัดขอนแก่นมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แต่ยังเป็นศูนย์รวมเยาวชนที่มีศักยภาพในการเข้าถึงและใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

อย่างไรก็ดี การวิจัยเรื่องปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นนั้นมีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้ เพราะการศึกษาปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตนั้นมีอยู่เพียงส่วนน้อยดังได้กล่าวไว้ในตอนต้น ส่งผลให้องค์ความรู้ในประเด็นดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะทำความเข้าใจพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนได้อย่างถ่วงถึ เพราะขาดความเข้าใจบทบาทของปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นอย่างแท้จริง ดังนั้น การวิจัยนี้จึงเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้และเป็นสารสนเทศในการกำหนดนโยบายในการกำกับดูแลเยาวชนให้รู้จักเลือกรับและเลือกใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการเสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ของเยาวชนให้สามารถเข้าถึงและเท่าทันสารสนเทศในสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

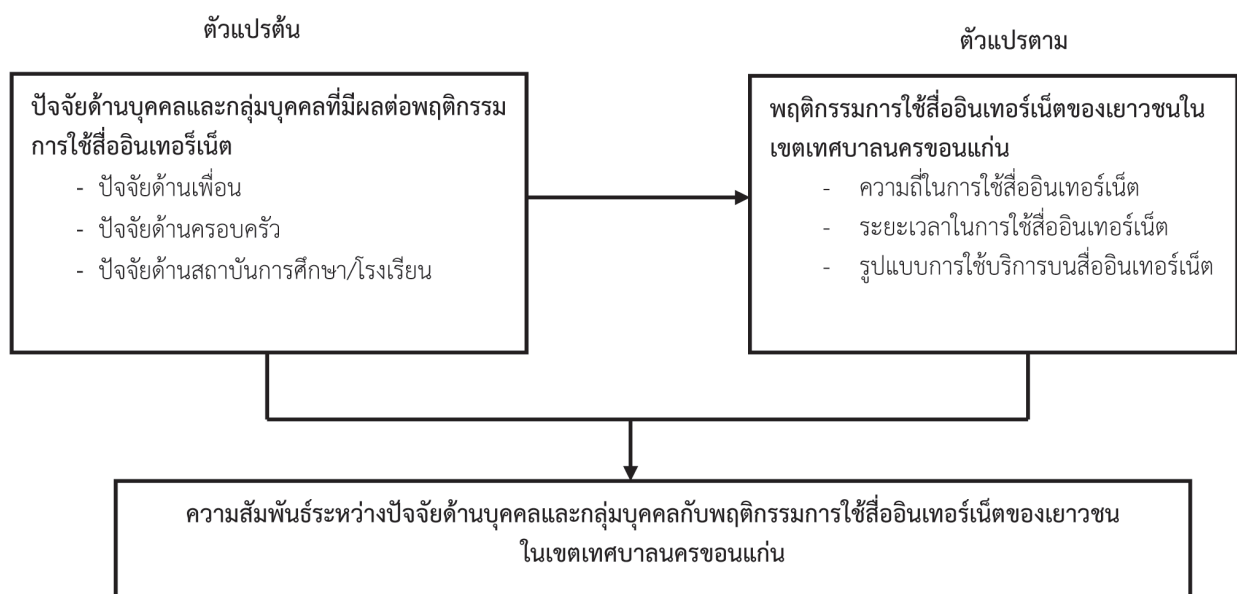
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของบุคคลนั้นพบว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและปัจจัยทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล รวมถึงพฤติกรรมการใช้สื่อ (จามะรี เชียงทอง, 2549) โดยการศึกษาของศุภอักษร ปรีดาสุทธิจิตต์ (2545), บุปผา เมฆศรีทองคำ และอรรยา สิงห์สงบ (2552) และกุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ, สุรพร เสียนสลาย และ บุญเสริม หุตะแพทย์ (2552) ได้ระบุว่าเพื่อน ครอบครัว รวมทั้งสถาบัน

การศึกษาหรือโรงเรียนล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ รูปแบบการ
ใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต และการสร้างสัมพันธภาพผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน
นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Evelyne Bevort และ Isabella Breda (2008) ได้ระบุเพิ่มเติมว่า
เพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนร่วมชั้นเรียน ครอบครัว และสถาบันการศึกษานั้นถือปัจจัยสำคัญ
ที่มีผลต่อการชักนำและควบคุมพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในวัยเรียน
รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจาเมรี เชียงทอง
(2549), สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2548), ศรีเรือน แก้วกังสดาล (2545) และสุชา จันทน์เอม
(2540) ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนว่า เพื่อนนั้นหมายถึง บุคคลที่มีอายุและสถานภาพ
ทางสังคมทัดเทียมกัน โดยอาจเป็นเพื่อนร่วมเรียน เพื่อนร่วมเล่น เช่น เพื่อนบ้าน ซึ่งถือ
เป็นกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของเยาวชนค่อนข้างสูง การต้องการ
การยอมรับจากเพื่อนจะเป็นแรงผลักดันให้เยาวชนพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้อง
คล้อยกับพฤติกรรมกลุ่ม นอกจากนี้ John C. Merrill และ Ralph L. Lowenstein (2010) ยัง
กล่าวว่า ความเหงา เมื่อต้องอยู่ตามลำพังเป็นแรงผลักดันให้บุคคลเปิดรับสื่อ และมี
ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่รู้จักผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต แม้จะไม่รู้จักคุ้นเคยกันมาก่อนก็ตาม ปัจจัย
ด้านเพื่อนจึงครอบคลุมถึงเพื่อนร่วมเรียน เพื่อนบ้านและบุคคลแปลกหน้าที่รู้จักกันทาง
สื่ออินเทอร์เน็ต ส่วนปัจจัยด้านครอบครัวนั้น สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2548) กล่าวว่า
ครอบครัวนั้นประกอบด้วย บิดา มารดา พี่น้อง ญาติที่ใกล้ชิด และสภาพครอบครัว ซึ่งล้วน
มีผลต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของบุคคล และมีหน้าที่ถ่ายทอดการเรียนรู้วัฒนธรรมและ
ค่านิยมของสังคม รวมทั้งหล่อหลอมเล้าพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาทและ
ความคาดหวังของสังคม (ปพานิ จิตติวัฒนา, 2547) และปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาหรือ
โรงเรียน ซึ่งพบว่าครู อาจารย์ ระบบการเรียนการสอน กฎระเบียบและสิ่งแวดล้อมล้วนมี
อิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของเยาวชน รวมทั้งพฤติกรรมการใช้สื่ออิน
เทอร์เน็ต (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2548) จากการทบทวนแนวคิดกระบวนการขัดเกลาทาง
สังคมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาครั้งนี้จึงจำกัดขอบเขตการศึกษาปัจจัยด้านบุคคล
และกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนไว้ 3 กลุ่ม ได้แก่
เพื่อน ครอบครัว และสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน

ในด้านการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตนั้น Jack M. McLeod และ Garrett J. O'keefe (1972) น่องนุช ศักดินาเกียรติกุล (2547) และจินดารัตน์ บวรบริหาร (2548) ได้กล่าวถึงตัวชี้ (Index) ในการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตไว้ว่าเป็นการศึกษาในด้านความถี่ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ งานวิจัยของบุษรา ประกอบธรรม (2552) และชเนตตี สยนาหนท์ (2555) ได้ระบุถึงรูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตที่สะท้อนถึงวัตถุประสงค์การใช้งานไว้ว่าเยาวชนไทยในวัยเรียนมักใช้สื่ออินเทอร์เน็ตด้วยวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ กล่าวคือ การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา เช่น การสืบค้นข้อมูลเพื่อทำการบ้าน และรายงาน เป็นต้น การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสาร และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง จากเหตุผลดังกล่าว การวิจัยในครั้งนี้จึงได้จำกัดขอบเขตการศึกษารูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตไว้เพียง 3 รูปแบบ กล่าวคือ การให้บริการด้านการสื่อสาร การให้บริการด้านความบันเทิง และการให้บริการด้านการค้นคว้าข้อมูล ซึ่งบุษรา ประกอบธรรม (2552) ได้กล่าวว่าเป็นรูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นนักเรียนและนักศึกษา ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในงานวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาความถี่ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และรูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตตามแนวทางการศึกษาดังกล่าว

กรอบแนวความคิดในการวิจัย (conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บข้อมูลได้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ในขั้นตอนที่หนึ่งเป็นการสัมภาษณ์พฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และในขั้นตอนที่สองเป็นการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 121,873 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (Yamane, 1967) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งต้องมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 2,500 คนขึ้นไป และตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โรงเรียนกัลยาณวัตร โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย โรงเรียนขามแก่นนคร และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพราะเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างนั้นได้ใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling: SRS) โดยจับสลากเลขที่นักเรียนในแต่ละระดับชั้น กำหนดให้เก็บข้อมูลระดับชั้นละหนึ่งห้องเรียน และแจกแบบสอบถามโรงเรียนละ 80 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น เช่น ความถี่ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตต่อครั้ง รูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต และบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อนำคำตอบจากการสัมภาษณ์ไปกำหนดประเด็นคำถามและตัวเลือกในแบบสอบถาม

2. แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) พฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน 2) ปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพ หลังจากนั้นนำไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยได้นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทดลองเก็บข้อมูลจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเทพศิรินทร์ จ.ขอนแก่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.83 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีคุณภาพเพียงพอสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนทั้งหมดที่เป็นแหล่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เมื่อได้รับการอนุมัติในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนแต่ละแห่ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจึงนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling: SRS) จากนั้นแจกแบบสอบถามและชี้แจงขั้นตอนการทำแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงนัดหมายเวลาการในเก็บแบบสอบถามคืน ได้รับแบบสอบถามกลับมา 379 ชุด จาก 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.75 ของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนนั้นวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุดของข้อมูล (Minimum) และค่าสูงสุดของข้อมูล (Maximum)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนนั้นวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ด้วยการแจกแจงค่าความถี่แบบสองทาง (Crosstabs) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยการทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square test)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งประเด็นในการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

การศึกษาปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นนั้น ได้ศึกษาระดับความสำคัญของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน รวมทั้งศึกษาปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

1.1 ระดับความสำคัญของบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) พ่อ แม่ พี่น้องร่วมพ่อแม่เดียวกัน และครูมีความสำคัญต่อการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.93, 2.65$ และ 2.50 ตามลำดับ) และพบว่ากลุ่มบุคคลอื่นๆ เช่น เพื่อนใหม่ที่รู้จักผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีความสำคัญต่อการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.25$)

1.2 ปัจจัยด้านเพื่อนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

ในการวิจัยปัจจัยด้านเพื่อนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นนั้น ได้ศึกษาบุคคลที่มีบทบาทในการชักชวนเยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนร่วมกับบุคคลอื่น บุคคลที่เยาวชนขอคำแนะนำในการใช้งานอินเทอร์เน็ต และการให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเพื่อน ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

บุคคลที่มีบทบาทในการชักชวนเยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีบทบาทในการชักชวนให้เยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด (ร้อยละ 97.36) รองลงมาคือคนแปลกหน้าที่พูดคุยกันผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 1.85 และบุคคลที่มีบทบาทในการชักชวนให้เยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด คือ เพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.79

การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตร่วมกับบุคคลอื่น

ผลการวิจัยพบว่าเยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตตามลำพังมากที่สุด (ร้อยละ 69.80) และใช้สื่ออินเทอร์เน็ตร่วมกับบุคคลอื่นร้อยละ 30.20 เมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่าเยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 84.00)

บุคคลที่เยาวชนขอคำแนะนำในการใช้งานอินเทอร์เน็ต

เมื่อประสบปัญหาในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่าเยาวชนจะขอความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 84.96) รองลงมาเป็นการขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 10.03 และพบว่าเยาวชนขอความช่วยเหลือจากคนแปลกหน้าที่พูดคุยกันทางสื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 5.01

การให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่าเพื่อนได้ให้คำแนะนำแก่เยาวชนในเรื่องโปรแกรมใหม่ๆ มากที่สุด (ร้อยละ 19.20) รองลงมาเป็นการให้คำแนะนำในเรื่องประเภทเว็บไซต์ที่สืบค้น ร้อยละ 15.16 และพบว่าเพื่อนให้คำแนะนำเรื่องอุปกรณ์การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 9.40

ตารางที่ 1 ร้อยละของปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน
ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาล
นครขอนแก่น

ปัจจัยด้านครอบครัว (ร้อยละ)	ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา/โรงเรียน (ร้อยละ)
การวางกฎระเบียบหรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ไม่มี (44.85) มี (55.15) รวม (100.00)	การวางกฎระเบียบหรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ไม่มี (20.32) มี (79.68) รวม (100.00)
กฎระเบียบ มาตรการการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่ครอบครัวกำหนด ระยะเวลาการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (62.90) ประเภทของเว็บไซต์ที่สืบค้น (13.00) ประเภทของเนื้อหาที่สืบค้น (7.70) รูปแบบการให้บริการผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต (8.00) ประเภทของข้อมูลที่ใช้สื่อสารทางสื่ออินเทอร์เน็ต (8.40) รวม (100.00)	กฎระเบียบ หรือ มาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่โรงเรียนกำหนด วัตถุประสงค์การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (31.60) การกำหนดเวลาในการเปิดให้บริการสื่ออินเทอร์เน็ต (21.10) การกำหนดระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (17.70) การกำหนดประเภทเว็บไซต์ในการสืบค้น (17.00) การกำหนดประเภทของเนื้อหาในการสืบค้น (12.60) รวม (100.00)
มาตรการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ไม่มี (78.10) มีโปรแกรมป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม (21.90) รวม (100.00)	มาตรการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ไม่มี (43.27) มีโปรแกรมป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม (56.73) รวม (100.00)
บุคคลที่เยาวชนร่วมแม่บ่งบับนสิ่งทีค้นพบบนสื่ออินเทอร์เน็ต พ่อแม่ (30.10) ผู้ปกครอง (16.50) ญาติ (7.00) พี่น้องร่วมพ่อแม่เดียวกัน (41.40) พี่น้องต่างพ่อหรือแม่ (4.70) ไม่บอกใครเลย (0.30) รวม (100.00)	กิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของโรงเรียน มีการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตโดยตรง (16.70) มีการสอนการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในรายวิชาเสริมอื่นๆ (22.40) มีการจัดฝึกอบรมนอกหลักสูตรเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (8.90) มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (9.50) มีชมรมเกี่ยวกับสื่ออินเทอร์เน็ต (7.90) มีการอัปเดตโปรแกรมใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (8.90) มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (9.00) มีการให้บริการหนังสือและวัสดุการเรียนที่เกี่ยวข้อง (10.00) มีศูนย์ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (6.70) รวม (100.00)
การให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของสมาชิกในครอบครัว ไม่มี (44.59) มี (55.41) รวม (100.00)	การให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ไม่มี (41.16) มี (58.84) รวม (100.00)
การให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของสมาชิกในครอบครัว รูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต (9.80) ประเภทเว็บไซต์ที่สืบค้น (16.80) ประเภทเนื้อหาที่สืบค้น (13.30) เทคนิคเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (12.00) อุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (6.40) โปรแกรมใหม่ๆ (11.60)	การให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของโรงเรียน รูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต (15.20) ประเภทเว็บไซต์ที่สืบค้น (16.80) ประเภทเนื้อหาที่สืบค้น (14.70) เทคนิคเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (12.40) อุปกรณ์เกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (6.70) โปรแกรมใหม่ๆ (8.30)

ปัจจัยด้านครอบครัว (ร้อยละ)	ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษา/โรงเรียน (ร้อยละ)
ประเภทของข้อมูลที่ใช้สื่อสารทางสื่ออินเทอร์เน็ต (7.60)	ประเภทของข้อมูลที่ใช้สื่อสารทางสื่ออินเทอร์เน็ต (8.60)
การสื่อสารออนไลน์กับคนแปลกหน้า (10.00)	การสื่อสารออนไลน์กับคนแปลกหน้า (7.80)
การป้องกันภัยคุกคามทางสื่ออินเทอร์เน็ต (12.50)	การป้องกันภัยคุกคามทางสื่ออินเทอร์เน็ต (9.50)
รวม (100.00)	รวม (100.00)

1.3 ปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

ในการวิจัยปัจจัยด้านครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นนั้น ได้ศึกษาการวางกฎระเบียบหรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต มาตรการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม บุคคลที่เยาวชนร่วมแบ่งปันสิ่งที่ค้นพบบนสื่ออินเทอร์เน็ตและการให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของสมาชิกในครอบครัว ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ผลการวิจัยพบว่าครอบครัวมีการวางกฎระเบียบหรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตร้อยละ 55.15 และไม่ได้วางกฎระเบียบหรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตร้อยละ 44.80 เมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่าครอบครัวมีมาตรการควบคุมด้านระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด (ร้อยละ 58.00)

ด้านบุคคลในครอบครัวที่เยาวชนร่วมแบ่งปันสิ่งที่ค้นพบบนสื่ออินเทอร์เน็ตนั้นพบว่าเยาวชนร่วมแบ่งปันสิ่งที่ค้นพบบนสื่ออินเทอร์เน็ตกับพี่น้องมากที่สุด (ร้อยละ 41.40) รองลงมาคือพ่อแม่ ร้อยละ 30.10 และพบว่ามีเยาวชนเพียงร้อยละ 0.30 ที่ไม่บอกสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับสิ่งที่ค้นพบบนสื่ออินเทอร์เน็ต

ส่วนการให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของสมาชิกในครอบครัวนั้นพบว่าสมาชิกในครอบครัวได้ให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแก่เยาวชน ร้อยละ 55.41 และไม่ได้ให้คำแนะนำ ร้อยละ 44.59 เมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่าสมาชิกในครอบครัวให้คำแนะนำด้านประเภทเว็บไซต์ที่สืบค้นมากที่สุด (ร้อยละ 16.80)

1.4 ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

ในการวิจัยปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นนั้น ได้ศึกษาการวางกฎระเบียบ

หรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของโรงเรียน มาตรการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่โรงเรียน และการให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของโรงเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้มีการวางกฎระเบียบหรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตสำหรับเยาวชน ร้อยละ 79.68 และไม่ได้วางกฎระเบียบหรือมาตรการในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตสำหรับเยาวชน ร้อยละ 20.32 เมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่าโรงเรียนได้มีการวางกฎระเบียบหรือมาตรการในด้านวัตถุประสงค์การใช้งานมากที่สุด (ร้อยละ 31.60)

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตนั้นพบว่า สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตสำหรับเยาวชน ร้อยละ 63.06 และไม่ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 36.94 เมื่อศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตพบว่า มีการสอนการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในรายวิชาเสริมอื่นๆ มากที่สุด (ร้อยละ 22.40)

ส่วนการให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตนั้นพบว่าสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนมีการให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแก่เยาวชนร้อยละ 58.34 และไม่มีการให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตแก่เยาวชน ร้อยละ 41.16 เมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่าสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนให้คำแนะนำด้านประเภทเว็บไซต์ที่สืบค้นมากที่สุด (ร้อยละ 16.80)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นนั้น ได้ศึกษาตัวแปรด้านเพื่อนในการชักจูงให้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ต การกำหนดกฎระเบียบในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของครอบครัวและสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนด้านความถี่ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต และรูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับความถี่ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านเพื่อนพบว่า การชักจูงจากเพื่อนในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยพบว่าการชักจูงของเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนวันละ 1-2 ชั่วโมงและวันละ 3-4 ชั่วโมงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.94 เท่ากัน

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยพบว่าการกำหนดกฎระเบียบในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของครอบครัวในด้านระยะเวลาการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนวันละ 1-2 ชั่วโมงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.19

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับรูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนพบว่า กฎระเบียบในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่กำหนดโดยสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนนั้นมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยพบว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตของสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการให้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนด้านการค้นคว้าข้อมูลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.08

อภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

ปัจจัยด้านเพื่อน

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในระดับมาก โดยเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีบทบาทในการชักชวนให้เยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเพื่อนเป็นกลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของเยาวชนค่อนข้างสูง ขณะเดียวกัน ความใกล้ชิดในกลุ่มเพื่อนย่อมเป็นส่วนหนึ่งที่หล่อหลอมและโน้มน้าวให้สมาชิกในกลุ่มมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2548; ศรีเรือน แก้วกังวล, 2545) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของบุพผา เมฆศรีทองคำและอรุยา สิงห์สงบ (2552) ที่ระบุว่าเพื่อนที่เรียนด้วยกันมีบทบาทชักชวนให้เยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด (ร้อยละ 70.20)

ในด้านการให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าเพื่อนให้คำแนะนำด้านโปรแกรมใหม่ๆ มากที่สุด ทั้งนี้เพราะวัยที่ใกล้เคียงกันจะมีความสนใจคล้ายคลึงกัน (Office of Communications, 2008) อีกทั้งสถานการณ์ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ ๆ ตั้งแต่อายุน้อยทำให้เกิดความคุ้นเคยและสามารถพัฒนาทักษะในการใช้สื่อใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็วตามพัฒนาการทางสมอง เด็กและเยาวชนยุคใหม่จึงมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต (Internet Savvy) เรียนรู้โปรแกรมต่างๆได้อย่างรวดเร็ว และเท่าทันความก้าวหน้าของเทคโนโลยี (Muto, 2004) ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาในทวีปยุโรปที่ระบุว่าเยาวชนอายุระหว่าง 12-18 ปีได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่เท่าทันเทคโนโลยีและสื่อใหม่ๆ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต อันเป็นผลมาจากความถี่และความคุ้นเคยในการใช้งาน (Reia Baptista, Balthazar & Mendes, 2006) เยาวชนจึงมักเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ จากเพื่อนมากกว่าครูผู้สอน ทั้งนี้เพราะเด็กและเยาวชนยุคใหม่มีศักยภาพในการเข้าถึงและเปิดรับสื่อใหม่ๆ ได้มากกว่าอดีต (Office of Communications, 2008)

ปัจจัยด้านครอบครัว

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าครอบครัวโดยส่วนใหญ่ไม่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ขณะเดียวกันก็พบว่าไม่มีสมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกับเยาวชนขณะใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความเสี่ยงและความเปราะบางของเยาวชนอันเกิดจากการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตโดยขาดการเอาใจใส่จากสถาบันครอบครัว สนิทสนม ปรองดอง และสุภาพ (ไชยอำพร, 2548) ได้อธิบายว่าครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดแต่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้าได้ตามกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ดังนั้น สถาบันครอบครัวจึงควรเอาใจใส่ดูแลพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนให้มากยิ่งขึ้น โดยให้คำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม เพราะครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของการสร้างคนและความเจริญก้าวหน้าทางสังคม (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2552) ดังนั้น การเสริมสร้างทักษะชีวิตที่ดีจึงเริ่มต้นที่ครอบครัว

นอกจากนี้ยังพบว่าเยาวชนร่วมแบ่งปันสิ่งที่ค้นพบบนสื่ออินเทอร์เน็ตกับเพื่อนมากที่สุด เพราะเยาวชนซึ่งอยู่ในภาวะของวัยรุ่นมักคิดว่าผู้ใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างจากตนเอง บุคคลในวัยนี้จึงมักอยู่กับกลุ่มเพื่อนหรือเพื่อนที่มีวัยใกล้เคียงกัน เพื่อนจึงเป็นสมาชิกในครอบครัวที่เยาวชนให้ความไว้วางใจมากที่สุด (อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์, 2554) ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการศึกษาในอดีตที่ระบุว่าเยาวชนในช่วงวัยแรกจนถึงวัยรุ่นตอนกลาง (12-17 ปี) จะบอกพ่อและแม่มากที่สุดเกี่ยวกับสิ่งที่ค้นพบบนสื่ออินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 27.60) (บุพผา เมฆศรีทองคำ และอรรษา สิงห์สงบ, 2552) เพราะช่วงวัยนี้จะมีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางเด็กอยู่มาก จึงต้องการความรู้สึกว่ามีผู้เข้าใจตน พ่อแม่ที่สามารถเป็นที่พึ่ง ที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจได้ย่อมได้รับความไว้วางใจจากบุคคลในวัยนี้ (ศรีเรือน แก้วกังสดาล, 2545) ในทางตรงกันข้าม หากครอบครัวมีความเข้มงวดหรือไม่พร้อมจะรับฟังเยาวชนอย่างเข้าอกเข้าใจ เยาวชนจะหลีกเลี่ยงการขอความช่วยเหลือจากพ่อแม่ แต่จะหันไปหาบุคคลที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน เช่น เพื่อน หรือ เพื่อน หรือพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง (สุชา จันทน์เอม, 2540)

ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่าสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตสำหรับเยาวชน โดยมีการสอนการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในรายวิชาเสริมอื่นๆ มากที่สุด ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการบูรณาการทักษะการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนรายวิชาอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาโดยบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICTs) มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและการศึกษาทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังระบุว่าสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในด้านประเภทเว็บไซต์ที่สืบค้นมากที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนและการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีหลักการว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และพัฒนาความสามารถได้ตามศักยภาพของตนเอง และนโยบายการส่งเสริมการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICTs) มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของมณฑลชัย ศรีเพชรชัย (2547), วิภาณดา พรสกุลวานิช (2550) และกฤษฎัท แสนทวิ (2553) ที่ระบุว่าเยาวชนในวัยเรียนได้รับประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตในด้านการแสวงหาความรู้มากที่สุด เพราะบุคคลจะเปิดรับสื่อและเลือกใช้สื่อโดยคำนึงถึงสาระประโยชน์และข้อมูลข่าวสารที่จะได้รับเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน (Merrill & Lowenstein, 2010)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น

ปัจจัยด้านเพื่อนและครอบครัวกับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านเพื่อนมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต โดยการชักจูงจากเพื่อนในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต 1-4 ชั่วโมงมากที่สุด เพราะเพื่อนมีบทบาทในการชักจูงให้เยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ต โดยวิโรจน์ อารีย์กุล (2553) ได้อธิบายว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่ไม่มีความ

เป็นตัวของตัวเอง (Weak Ego) อีกทั้งยังต้องการการยอมรับจากบุคคลภายนอกและสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน เพื่อนจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของศุภอักษร ปรีดาสุทธิจิตต์ (2545) ที่ระบุว่าเพื่อนเป็นแรงจูงใจในการทำกิจกรรมต่างๆ บนสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน เพราะเยาวชนต้องการการยอมรับจากเพื่อน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าแม้เพื่อนจะมีบทบาทในการชักจูงให้เยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ต แต่ระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตก็เป็นระยะเวลาที่พอเหมาะไม่เข้าข่ายของการพัฒนาไปสู่ "โรคติดอินเทอร์เน็ต" (Internet Addiction Disorder: IAD) ดังที่ Kimberly Yong (1996) ได้ระบุไว้ว่าเด็กที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากกว่า 5 ชั่วโมงต่อวันมีแนวโน้มจะเป็นโรคติดอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต โดยการกำหนดกฎระเบียบของครอบครัวในด้านระยะเวลาการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตนั้นมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนวันละ 1-2 ชั่วโมงมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการควบคุมด้านระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตนั้นเป็นการควบคุมที่ทำได้ง่ายกว่าการควบคุมในเชิงเทคนิค เช่น การติดตั้งโปรแกรมควบคุมการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากพ่อแม่ไม่คุ้นเคยและไม่เชี่ยวชาญในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเท่าเยาวชนยุคใหม่ (Evelyne Bevort และ Isabella Breda, 2008) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุปผา เมฆศรีทองทองคำและอรรษา สิงห์สงบ (2552) ที่ระบุว่าครอบครัวจะควบคุมพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในด้านจำนวนเวลาที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุด (ร้อยละ 47.20) เพราะครอบครัวเป็นสื่อกลางในการทำหน้าที่กำกับ ดูแลพฤติกรรมของบุคคลในด้านต่างๆ รวมถึงพฤติกรรมการใช้สื่อให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2550)

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นบทบาทของเพื่อนในการชักจูงให้เยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ขณะเดียวกันก็ชี้ให้เห็นบทบาทของครอบครัวในการควบคุมระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน อย่างไรก็ตาม แม้การชักจูงของเพื่อนจะมีผลให้เยาวชนใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในระยะเวลาที่พอเหมาะ หากแต่ครอบครัวควรสอดส่อง ดูแล และกำกับควบคุมระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนควบคู่กันไป เพื่อชี้แนะให้เยาวชนใช้เวลาไปกับสื่ออินเทอร์เน็ตในขอบเขตที่พอดี รู้จักสร้างสมดุลในชีวิตประจำวันและจัดสรรเวลา

สำหรับกิจกรรมอื่นๆ ที่จำเป็นได้อย่างเหมาะสม เช่น การทบทวนบทเรียน การปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งการแบ่งเบาภาระหน้าที่ต่างๆ ภายในบ้านในฐานะสมาชิกของครอบครัว เป็นต้น

ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนกับรูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่ากฎระเบียบในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่กำหนดโดยสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ต โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้งานมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนด้านการค้นหาข้อมูลมากที่สุด เพราะการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตค้นหาข้อมูลนั้นถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ โดยผลการศึกษาของ Hunley et al. (2005) ได้ระบุว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ Southwestern Ohio ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตค้นหาข้อมูลเพื่อทำการบ้านร้อยละ 49.00 และค้นหาข้อมูลเพื่อการทำรายงานและทำกิจกรรมในโรงเรียน ร้อยละ 46.00 นอกจากนี้ การศึกษาในประเทศไทยยังระบุว่าเยาวชนในวัยเรียนได้รับประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ตด้านการแสวงหาความรู้และสารสนเทศมากที่สุด (มนต์ชัย ศรีเพชรน้อย, 2547; วิกานดา พรสกุลวานิช, 2550; กฤชณัท แสนทวี, 2553) โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในวัยเรียน ยิ่งไปกว่านั้น การจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-Centered Learning) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้คิดได้รวบรวมความรู้และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองจึงอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นให้เยาวชนได้ศึกษา ค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองจากเว็บไซต์การสืบค้นข้อมูลต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

3. ข้อค้นพบที่น่าสนใจ

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ เพื่อนใหม่ที่รู้จักผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมีความสำคัญต่อการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะในบริบทสังคมเมืองในต่างจังหวัดนั้นครอบครัวยังมีลักษณะการรวมตัวแบบครอบครัวขยายมากกว่าสังคมเมืองในกรุงเทพฯ ขณะเดียวกันอัตราการหย่าร้างในต่างจังหวัดก็มีสัดส่วนน้อยกว่า โดยผลการสำรวจจากสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ครอบครัวขยายในกรุงเทพฯ มีสัดส่วน

ร้อยละ 27.30 ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนร้อยละ 31.20 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าทุกภูมิภาคในประเทศไทย ในด้านอัตราการหย่าร้างนั้น พบว่าคนกรุงเทพฯ มีอัตราการหย่าร้าง 3 : 1000 คน ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการหย่าร้างเพียง 0.7:1000 คน (อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ และอรทัย หรุเจริญพรพานิช, 2550) ดังนั้น สถาบันครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงจังหวัดขอนแก่นจึงยังคงเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีบทบาทในการเติมเต็มความต้องการทางสังคมให้กับเยาวชน ซึ่ง Abraham H. Maslow (1987) ได้อธิบายว่าหากบุคคลได้รับการเติมเต็มทางจิตใจและความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) จากครอบครัวอย่างดีแล้ว บุคคลอื่นที่รู้จักกันผิวเผินหรือแม้แต่เพื่อนจะมีบทบาทต่อบุคคลลดน้อยลง

ผลการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการศึกษาในอดีตที่ได้สะท้อนให้เห็นความสำคัญของคนแปลกหน้าต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของเยาวชน โดยกุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ, สุรพร เสี้ยนสลาย และบุญเสริม หุตะแพทย์ (2552) ศึกษาพบว่าเยาวชนเคยมีการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตกับคนแปลกหน้า ร้อยละ 70.20 และเคยนัดหมายพบกับคนแปลกหน้าที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 87.30 ทั้งนี้เพราะสังคมปัจจุบันพ่อแม่ได้ให้ความสำคัญกับการทำงานหาเลี้ยงชีพ เด็กและเยาวชนจึงถูกทิ้งให้อยู่กับพี่เลี้ยง ปู่ย่าตายาย หรืออยู่ตามลำพัง ทำให้เกิดช่องว่างในการติดต่อสื่อสาร ขาดความรักความอบอุ่น และการชี้แนะที่ถูกต้องเหมาะสม จนเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนบางส่วนหนีไปพึ่งพาปัจจัยภายนอก เช่น เพื่อน สิ่งเสพติด หรือยึดสื่อเป็นเพื่อน (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2552) อีกทั้งการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ ซึ่งสังคมมีความเปราะบางจากการล่มสลายของวัฒนธรรมดั้งเดิม คนมีความสัมพันธ์กันแบบทุติยภูมิมากกว่าปฐมภูมิ ซึ่งไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด เป็นกันเอง รวมทั้งอัตราการหย่าร้างที่เพิ่มสูงขึ้นจึงส่งผลให้คนในสังคมกรุงเทพฯ ต้องการความสัมพันธ์ที่สามารถเติมเต็มทางด้านจิตใจ (อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ และอรทัย หรุเจริญพรพานิช, 2550) ซึ่ง John C. Merrill และ Ralph L. Lowenstein (2010) ได้อธิบายว่าความเหงาเมื่อต้องอยู่ตามลำพังเป็นแรงผลักดันให้เปิดรับสื่อ และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่รู้จักผ่านอินเทอร์เน็ต แม้จะไม่รู้จักคุ้นเคยกันมาก่อนก็ตาม สอดคล้องกับการศึกษาของอโนมา ใจอุดม (2548) ที่พบว่าความเหงามีอิทธิพลทำนายพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตได้ และการศึกษาของกุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ, สุรพร

เสียนสลาย และบุญเสริม หุตะแพทย์ (2552) ที่ระบุว่าปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยครอบครัว มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างสัมพันธภาพโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง

อย่างไรก็ดี หากเยาวชนได้รับการเอาใจใส่จากครอบครัว ปัจจัยภายนอกและบุคคลแปลกหน้าทางสื่ออินเทอร์เน็ตย่อมมีความสำคัญต่อเยาวชนน้อยลง โดยวิโรจน์ อารีย์กุล (2553) ได้กล่าวว่าครอบครัวเป็นสถาบันหลัก เป็นแกนกลางของสังคม และเป็นบ่อเกิดแห่งความรักและความสุขที่สามารถเติมเต็มความต้องการด้านจิตใจให้แก่สมาชิกในครอบครัวได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การเสริมสร้างทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นและความอบอุ่นภายในครอบครัวจะเป็นเกราะคุ้มกันที่ช่วยลดความเสี่ยงและภัยอันเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าทางสื่ออินเทอร์เน็ตได้

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่ามียาเวชนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่บอกสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับข้อมูลหรือสิ่งที่ค้นพบบนสื่ออินเทอร์เน็ต เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานในการกล่อมเกล่าพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเยาวชน โดยบรรทัดฐานและการบ่มเพาะเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว (ปพาณี จิตวิวัฒนา, 2547) กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในครอบครัวที่ไม่เข้มงวด และเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัวมักจะปรึกษาหารือครอบครัวเมื่อประสบปัญหาในชีวิตประจำวัน (สุชา จันทน์เอม, 2540) ในบริบทสังคมเมืองในต่างจังหวัดนั้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของครอบครัวขยายสูงกว่าทุกภูมิภาค (ร้อยละ 38.20) ขณะเดียวกันก็มีสัดส่วนของครอบครัวที่อยู่คนเดียว และอยู่กับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.8 และ 0.3 ตามลำดับ) รวมทั้งมีอัตราการหย่าร้างน้อยที่สุด (0.7:1000 คน) (อภิชาติ จำรัส ฤทธิรงค์ และ อรทัย หรุเจริญพรพานิช, 2550) ซึ่งกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2552) ได้กล่าวว่าปัญหาการหย่าร้างไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความไม่เข้มแข็งของสถาบันครอบครัว แต่ยังส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน โดยอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ติดตามมา ผลการสำรวจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการดำรงอยู่และความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว และบทบาทของสถาบันครอบครัวในการเป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งจังหวัดขอนแก่น

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่าครอบครัวส่วนใหญ่ไม่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ขณะเดียวกัน ก็พบว่าไม่มีสมาชิกในครอบครัวอยู่ร่วมกับเยาวชนขณะใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงการไม่เอาใจใส่ของสถาบันครอบครัว การปล่อยปละละเลยให้เยาวชนเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อและสังคมภายนอก อย่างไรก็ตาม การความรักและการเอาใจใส่จากครอบครัวจะช่วยเติมเต็มความต้องการด้านจิตใจ และเป็นเกราะป้องกันภัยและความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแปลกหน้าที่รู้จักทางสื่ออินเทอร์เน็ตได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว เช่น คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จ. ขอนแก่น ควรมีนโยบายในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว ดังนี้

1.1 สร้างร่วมมือกับศูนย์พัฒนาทักษะการเรียนรู้ไอซีทีที่ขอนแก่น ภายใต้การดูแลของเทศบาลนครขอนแก่นในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตให้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการกำกับดูแลพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ตลอดจนให้ความรู้และคำแนะนำในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย โดยเตือนให้เยาวชนรู้เท่าทันภัยที่อาจแฝงมากับสื่ออินเทอร์เน็ต อันเป็นการส่งเสริมบทบาทของสถาบันครอบครัวในการกำกับดูแลพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน

1.2 ส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางเสริมในการสื่อสารและสร้างความใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยประสบการณ์ร่วมในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตระหว่างพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และเยาวชนนั้นจะช่วยลดช่องว่างในการสื่อสารและช่องว่างระหว่างวัยอันเป็นสาเหตุให้เกิดความห่างเหินภายในครอบครัว ขณะเดียวกันก็เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวให้ยังคงเป็นที่พึ่ง ที่ยึดเหนี่ยวของเยาวชนในจังหวัดขอนแก่นต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่าสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนมีบทบาทในการให้คำแนะนำการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตด้านประเภทเว็บไซต์ที่สืบค้นมากที่สุด อย่างไรก็ตาม การจะส่งเสริมเยาวชนให้สามารถใช้บริการด้านการสืบค้นข้อมูลบนสื่ออินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงนั้น สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนควรส่ง

เสริมการเรียนรู้ทักษะด้านอื่นๆ ที่จำเป็นควบคู่กันไป เช่น ทักษะในการสืบค้นข้อมูล เพื่อเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ ทักษะในการคัดกรองและเลือกใช้สารสนเทศที่มีความน่าเชื่อถือ รวมถึงจริยธรรมในการใช้สารสนเทศบนสื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญาโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบข้อมูลในเชิงลึก
2. ควรมีการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research: PAR) ระหว่างนักวิจัยกับชุมชน ได้แก่ เพื่อน ครอบครัว สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนและเยาวชนเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสำหรับเยาวชน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักบริหารการวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นและได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยนี้จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี อายุวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข ประการสำคัญงานวิจัยนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์และนักเรียนจากสถาบันการศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ได้แก่ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน โรงเรียนกัลยาณวัตร โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย โรงเรียนขามแก่นนคร และโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2552). ครอบครัวยุคใหม่เข้มแข็งสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม. สานสร้างสังคม. 5(22), 25-27.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ค้นข้อมูล 18 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/blog/view-blog.php?memberid=1640>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). ข้อมูลสถิติด้านการศึกษา. ค้นข้อมูล 14 เมษายน 2556, จาก http://www.moe.go.th/data_stat/

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554-2556. ค้นข้อมูล 18 ธันวาคม 2556, จาก http://www.sea12.go.th/ict/ict_plan/ict_moe.pdf

กฤษณ์ท แสนทวิ. (2553). พฤติกรรมการเปิดรับและระดับการรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

กุลกานต์ อภิวัดนลังการ, สุพร เสียนสลาย และ บุญเสริม หุตะแพทย์. (2552). การสร้างสัมพันธภาพของเยาวชนโดยใช้อินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จามะรี เชียงทอง. (2549). สังคมวิทยาการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

จินดารัตน์ บวรบริหาร. (2548). ความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต การประเมินความเสี่ยงและพฤติกรรมป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชเนตตี สยนานนท์. (2555). พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เทศบาลนครขอนแก่น. (2555). คำแถลงการนายกเทศมนตรี. ค้นข้อมูล 12 เมษายน 2556, จาก <http://center.kkmuni.go.th/>

- น้องนุช ศักดินาเกียรติกุล. (2547). พฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ต และนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- บุพผา เมฆศรีทองคำ และ อรรยา สิงห์สงบ. (2552). สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทยตามช่วงพัฒนาการแห่งวัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- บุษรา ประกอบธรรม. (2552). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา การติดต่อสื่อสารและบันเทิงที่มีผลต่อช่วงเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. BU Academic Review. 8(2), 56-68.
- ปภาณี จิตวิวัฒนา. (2547). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยะ ตัณฑวิเชียร. (2555). รายงานผลสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย 2555. ค้นข้อมูล 19 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.it24hrs.com/2012/thailand-internet-user-2011/>
- มนต์ชัย ศรีเพชรน้อย. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิกานดา พรสกุลวานิช. (2550). แรงจูงใจและพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเยาวชนไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 27(2): 29.
- วิโรจน์ อารีย์กุล. (2553). การดูแลสุขภาพและการให้คำแนะนำวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- ศรีเรือน แก้วกังสดาล. (2545). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม 1): แนวคิดเชิงทฤษฎี-วัยเด็กตอนกลาง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภอักษร ปรีดาสุทธิจิตต์. (2545). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สนิท สมัครการ และ สุพรรณณี ไชยอำพร (2548). แนวความคิดและแนวทางการศึกษา
ปัญหาสังคมกับปัญหาสังคมไทยและมาตรการป้องกันแก้ไข. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ด
ยูเคชั่น.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2550). ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์
เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์. (2556). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรม
ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2556. ค้นข้อมูล 10 ธันวาคม 2556, จาก
[http://www.etda.or.th/etda_website/files/system/Thailand_](http://www.etda.or.th/etda_website/files/system/Thailand_Internet_user_Profile_2013_020713.pdf)
[Internet_user_Profile_2013_020713.pdf](http://www.etda.or.th/etda_website/files/system/Thailand_Internet_user_Profile_2013_020713.pdf)
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556. ค้นข้อมูลเมื่อ 19
ธันวาคม 2556, จาก [http://www.nstda.or.th/ebook/1501-2nd-ict-master-plan-](http://www.nstda.or.th/ebook/1501-2nd-ict-master-plan-2009-2013)
[2009-2013](http://www.nstda.or.th/ebook/1501-2nd-ict-master-plan-2009-2013)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). สถิติเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. ค้นข้อมูล 19
ธันวาคม 2556, จาก [http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/](http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/technology.html)
[technology.html](http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/technology.html)
- สุชา จันทน์เอม. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.
- อโนมา ใจอุดม. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเหงากับพฤติกรรมการใช้
สื่ออินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขา
วิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ และ อรทัย หงษ์เจริญพรพานิช. (2550). ประชากรกับสังคม 2550.
นครปฐม : สำนักพิมพ์ประชากรกับสังคม.
- อุบลรัตน์ เฟิงสถิตย์. (2554). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

- Bovert, E., & Breda, I. (2008). Adolescents and the internet: Media appropriation and perspectives on education. Retrived December 28, 2013, from <http://www.irma-international.org/>
- Hunley, S. et al. (2005). Adolescent computer use and academic achievement. Retrieved December 20, 2013, from <http://encyclopedia.com/printable.aspx?IG1:134313864>.
- ICT Data and Statistics Division, International Telecommunication Union. (2011). The world in 2011: ICT facts and figures. Retrieved December 5, 2013 from <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2013.pdf>
- Maslow, A. (1987). Motivation and personality. 3ed. New York: Addison-Wesley.
- McLoed, J. & O'keefe, G. (1972). Current perspectives in mass communication research. Beverly Hills: Sage Publications.
- Merrill, J., & Lowenstein, R. (2010). Viva journalism : The triumph of print in the media revolution. Bloomington Indiana: AuthorHouse.
- Muto, S. (2004). Youth and media. Young consumers. (Quarter 4), 37- 43.
- Office of Communications. (2008). Media literacy audit: Report on UK's youth media literacy. Retrieved August 1, 2012 from <http://stakeholders.ofcom.org.uk/market-data-research /media-literacy/>.
- Reia Baptista, R., Balthazar, N., & Mendes, S. (2006). The appropriation of new media by youth: Mediaappro report. Retrieved December 28, 2013, from <http://www.mediaappro.org/ publications/ finalreport.pdf>
- Yamane, T. (1967). Statistics: An introductory analysis. 2nd ed. New York: Harper.
- Yong, K. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. CyberPsychology Behavior. 1(3), 237-244.